

195/TEO

001285/1968 alapján

Szigorúan titkos!

19718. Pécsi

1968. MÁRCH 1
001285/19

Készült: 2 példányban

A Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testülete ülését előkészítő berlini külügyminiszterhelyettesi értekezlet /1968. február 26-27./ értelemszerű jegyzőkönyve.

1. Plenáris ülés
/február 26. 1600^h/

Kohrt elvtársnak, az NDK külügyminiszter első helyettesének üdvözlése és javaslatai az értekezlet lefolytatására:

- munkanyelv: orosz
- minden küldöttség maga gondoskodik jegyzőkönyvről;
- feladat: a PTT szófiai ülésének előkészítése;
- Napirend:
  - atomsorompó egyezmény;
  - vietnámi helyzet értékelése;
  - katonai kérdések, amelyeket a honvédelmi miniszterhelyettesek tárgyalnak meg Prágában.
- Mielőtt a tárgyra rátérnénk, hallgassuk meg a Szovjetunió képviselőjét a 18-hatalmi leszerelési bizottság munkájáról.
- Minden ülésen más-más küldöttség vezetője elnököljön az orosz ABC sorrendjében, javasolja első elnöknek Popov elvtársat.

Popov elvtárs bulgár külügyminiszterhelyettes:

- Megköszöni a bizalmat, kifejezi örömét, hogy a PTT következő ülése Szófiában lesz.
- Felkéri Kuznyecov elvtársat tájékoztatója megtartására.

XIV-3-1 / V-4-001285/19/1968

Magyar Országos Levéltár

100d.

Kuznyecov elvtárs, szovjet külügyminiszter első helyettese:

- Hangsúlyozza a jelenlegi véleménycsere és általában a rendszeres véleménycserek fontosságát.
- Régóta foglalkoztat bennünket az atomsorompó szerződés ügye, a továbbiakban úgy kellene foglalkozni a kérdéssel, hogy az minden szocialista ország számára hasznos legyen.
- Az NSzK, Japán, Olaszország, a Délafrikai-Unió stb. olyan országok, amelyek törekszenek a nukleáris fegyverek megszerzésére. Ilyen körülmények között a szocialista országoknak érdeke az atomsorompó-szerződés.
- Az 1968. január 18-án elért szerződés szöveg első sorban a szocialista országok harcának érdeme /1965. varsói, 1966. bukaresti PTT ülés, Karlovy Vary-i értekezlet./
- Különösen sok egyeztetést, vitát váltott ki a szerződés 1., 2. cikkelye. Ezek a cikkelyek kizárják a nukleáris fegyverek továbbterjedését. Megfelelnek az ENSZ XX. Közgyűlés határozatának. Kizárják az atomfegyverek továbbadását minden formában, a katonai szövetségi rendszerek formájában is.
- Román javaslaura belekerült a szövegbe a békés célokra való fejlesztés.
- Belekerült a szerződés szövegbe az is, hogy a nukleáris kísérletek haszna olcsón, diszkrimináció nélkül minden állam birtokába juthasson. Ugyanakkor a békés felhasználás címen nem szabad semminemű kibuvót megengedni a továbbterjesztésre.
- Az atomsorompó szerződés nem egyetlen lépés, hanem csak a lépések, a szakaszok egyike az atomleszerelés felé. A szöveg jó arra, hogy azt a lépést megtegyük.

- A szöveg lehetővé teszi az atommentes övezetek létrehozását, szerződések kötését e témában.
- 5 év múlva konferenciát tartanak, amely megvizsgálja, hogyan teljesítik a szerződést.
- A nem atomhatalmaknak adandó garanciák: a Szovjetunió 1966-ban kijelentette, kész garanciát adni azoknak az országoknak, amelyek nem atomhatalmak. Az USA és más nyugati hatalmak akkor nem voltak hajlandók erre. A szocialista országok a Szovjetunió most dolgoznak a garanciák kérdésén, ezt úgy kellene megoldani, hogy ne fenyegetse a szerződés létrejöttét. A 18-hatalmi konferenciának, de a Biztonsági Tanács állandó tagjainak is olyan álláspontot kellene elfogadniuk, amelyek biztosítják a garanciát, de a szerződés létrejöttét is.
- A szerződés előkészítése befejező stádiumba jutott NSZK /Kiesinger, Strauss/ ellene lépnek fel. Nagy szerepet játszik az idő, ha huzzuk lehet, hogy sikerül az NSZK-nak, másoknak aláírni a Szerződést. Kifejezi reményüket, hogy a szocialista országok egységesek lesznek a Szerződés tető alá hozása érdekében.

- . -

Macovescu elvtárs, román külügyminiszterhelyettes:

- Véleménye szerint ez a külügyminiszterhelyettesi értekezletnek meghatározott célja van: véleménycsere a PTU üléséről és néhány részletéről.
- Románia javasolta az atomserompó-szerződés szövegének és általában az atomfegyverek el nem terjedésének a megvizsgálását.
- A nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozása a jelen és a jövő fontos kérdése.

[Magyar Országos]

- Éppen ezért e téma tárgyalása jó légkört és a legmagasabb szintet, a PTT szintjét igényli.
- Mint ismeretes ők már 1967. februárban javasolták a PTT összehívását, 1967. májusban ezt megismételték.
- Most, újabb javaslatuk eredményeként, örömmel konstatálják, hogy 1968. március 6-án Szófiában sor kerül e fontos kérdés és más kérdések megtárgyalására.
- A román küldöttség Genfben többször kifejtette álláspontját.
- Szeretné hangsúlyozni a szocialista országok munkáját, amelynek eredményeként sikerült javítani a Szerződés szövegén. Sikerült elérni, hogy az USA néhány pontban engedjen, elfogadja a mi javaslatainkat.
- Pártjuk, kormányuk meg van győződve, hogy további javítást lehet elérni a szocialista országok érdekében megfelelően.
- Ami Romániát illeti, ők gondolkodtak a további javításon és átadták vitára módosító javaslataikat Felszólja, mely pontokhoz van módosításuk. Ezeket a módosításokat a közeli napokban kívánják átadni a 18-hatalmi leszerelési bizottságnak.
- Március 15-ig a 18-hatalmi leszerelési bizottságnak be kell fejeznie munkáját.
- Ha a bizottság március 15-ig normálisan dolgozik módosításaikat még időben figyelembe tudja venni
- Ha a bizottság március 15-ig nem dolgozik rendes akkor kénytelenek lesznek később is előállni javaslataikkal.
- Javasolják, hogy a PTT ülésén széles, alapos vita legyen, a szövegről, ami biztositaná a szöveg javítását.

- Feladatunk, hozzásegíteni a PTT-t, hogy alaposan foglalkozzon a kérdéssel.
- Ami a többi javasolt kérdést illeti, a román küldöttség elvileg egyetért ezekkel. Ha jól értette a 2. napirendi pont a vietnámi helyzet értékelése. Ha ez így van, akkor ezt tudatni kellene a vietnámi elvtársakkal. Ezt vállalják a bulgár elvtársak!

Kuznyecov elvtárs, szovjet külügyminiszter első helyettese:

- Kérdés: világosabban szeretné látni miben áll a román elvtársak javaslata, mivel motiválják, indokolják javaslataikat, hogy erről mi világosan beszámolhassunk pártjainknak, kormányainknak.

Macovescu elvtárs, román külügyminiszterhelyettes:

- Átadták módosító javaslataikat, remélik, megkaptuk.
- Azt remélik, hogy a javaslataikat alaposan és konkrétan, jobb körülmények között megvizsgálják.
- Megkérdezi, hogy ismertesse-e a szöveget?

Kuznyecov elvtárs, szovjet külügyminiszter első helyettese:

Kéri a szöveget.

Macovescu elvtárs, román külügyminiszterhelyettes:

- Ismerteti a román módosító javaslatokat. Hangsúlyozza, hogy itt nincs szó az ellenőrzésről, azt még pótlólag kifejtik.

Naszkowski elvtárs, lengyel külügyminiszterhelyettes:

- A munka módszeréről szeretne valamit mondani: Macovescu elvtárs azt mondta, hogy az érdemi vita a PTT-ben kell, hogy legyen. Ezt nem zárhatja ki, hogy munka-megbeszélést folytassuk a mi szintünkön.

- A napirend és az összehívás eldőlt, s az összejövetel feladata: érdemi véleménycsere különösen az első napirendi pontról, annál is inkább, mert megvannak a román elvtársak javaslatai.
- Egyetért Kuznyecov elvtárossal, hogy igényelte Macovescu elvtárstól a módosító javaslat megvilágítását.
- Ha jól értettem Macovescu azt mondta, hogy a román fél hamarosan beterjeszti módosításait a 18-hatalmi bizottságba. Megkérdezi, hogy a PFT előtt, attól függően, vagy függetlenül akarja beterjeszteni a javaslatot?

Pudlak elvtárs, csehszlovák külügyminiszter első helyettese:

- Szeretné remélni, hogy érdemi tárgyalás kezdődik és nem procedurális kérdések vitatásával töltjük az időt.
- Legyen vietnámi nyilatkozat.
- A katonai kérdést a honvédelmi miniszterhelyettese tárgyalják e héten Prágában.
- Hangsúlyozza, hogy általános célkitűzésnek tekinti az általános és teljes leszerelést és azon belül a nukleáris leszerelést. De addig is, amíg ez elérhető lesz, nagy jelentőséget tulajdonítanak a részleges lépéseknek, így az atomserompó-szerződésnek. Ha ez nem sikerülne, rövid időn belül sok ország elérheti a nukleáris fegyvereket, köztük a NSZK.
Az NSZK megakadályozása a nukleáris fegyverek megszerzésében valamennyiünknek és az európai biztonságunknak is érdeke.
- A jelenlegi szöveg megfelel az eredeti célkitűzésnek: Az atomserompó-szerződés nem adhat választ a leszereléssel kapcsolatos összes kérdésre.

Összekötni más kérdéssel nincs értelme, mert akkor nem megyünk előre és nem segítjük a célt. Meggyőződésük, hogy a szerződés mindenkinek az érdekét szolgálja.

- Garanciák kérdése: Ezzel elsősorban a "harmadik világ"-ban lépnek fel.
- Számukra, a szocialista országok számára a döntő garanciát a Szovjetunió nukleáris ereje jelenti!
- CsSzk támogatja a szerződés szövegét, támogatja az ellenőrzésre javasolt rendszert is.
- Az ellenőrzést természetesen az atomfegyverekkel nem rendelkező államokra értik.
- Hangsúlyozza, milyen jelentőséggel bírna, ha a szerződést el lehetne érni. Most van erre esély, kár lenne elszalasztani! Az időhuzás az agresszív erőknek kedvező.
- A bukaresti nyilatkozat óta kedvezően alakul a helyzet a szocialista országok számára. Van azonban kedvezőtlen jelenség is a neonacizmus veszélye. Javasolnák ezt is megvitatni a PTT mostani ülésén, vagy a közeli jövőben.

2. Plenáris ülés.
/Február 27. 11⁴⁵h/

Elnök: Erdélyi elvtárs, külügyminiszterhelyettes.

Naszkowski elvtárs, lengyel külügyminiszterhelyettes:

- A lengyel fél egyetértett a PTT összehívásával.
- Egyetértett a román elvtárs javaslatával, annak ellenére, hogy a lengyel fél már jóváhagyta a 18-hatalmi bizottságban beterjesztett tervezetet.
- Egyetért a másik két napirendi ponttal is.
- A lengyel fél pozitívan viszonyul a szerződés-tervezetéhez, azt lépésnek tekinti a leszerelés felé.
- Különösen azért támogatják, mert gátat jelent az NSzK törekvéseinek útjában.
- A januárban előterjesztett tervezet jobb a korábbiaknál, figyelembe vesz sok javasolt módosítást, tartalmaz előírást az ellenőrzésre is. A szöveg tehát őket teljesen kielégíti.
- A nemzetközi életben számos olyan jelenség, agressziós cselekmény van, ami a fegyverkezési verseny folytatása fokozásának irányába hat.
- Az NSzK ebben a helyzetben a időhúzás taktikáját folytatja. Az NSzK megfigyelője számos módosítást tartalmazó anyagot köröztet Genfben.
- Ezt a helyzetet látva számos el nem kötelezett ország, közte India is a szerződés megkötés mellett van. Brazília az egyetlen ország, amely fenntartja korábbi módosítását.
- Románia javaslatait alaposan tanulmányozták. Az a vélemény, hogy a román javaslatok elhúzzák az időt, s ezzel elődázák a szerződést.

- Konkrétan: A román javaslatok nem reálisak, maximalistának nevezhető követelések, azért elődázhatják a szerződést.
- A garanciát érintő román javaslat nem oldható meg a szerződés szövegében. A két alelnök külön egyezmény szövegéről tárgyal a garanciákat illetően. A garanciában az el nem kötelezett országok érdekeltek, ők azonban nem ellenzik azt, hogy a garanciákat külön megállapodás szabályozza. A román javaslat szerint a garancia vonatkozna olyan országra, amely ugyan maga nem birtokol nukleáris fegyvereket, de a területén más hatalmak tárolnak ilyen fegyvereket, pl. NSzK. /Ez nem lehet a mi érdekünk, a Szovjetunió nem adhat garanciát az NSzK-nak./
- Az 5 évenkénti konferenciákra vonatkozó román módosítás megegyezik az olasz, svéd, stb. követeléssel. Ez gyengíti a szerződés erejét.
- Ami az utolsó, a kilépésre vonatkozó javaslatot illeti, az gyengíti a szerződés hatályát, érvényét, engedményt tesz a könnyű kilépésnek. Az a véleményük, hogy nem szabad könnyíteni a kilépést.
- Véleményük szerint a szerződés-tervezete kielégítő. Komoly tényező az idő, nem biztos, hogy a javítási szándék az esetleges módosításokért való küzdelem megéri, esetleg veszhet az egész szerződés. A nemzetközi helyzet a leszerelésért való harc a szerződés elfogadását követeli.

- . -

Popov elvtárs, bulgár külügyminiszterhelyettes:

- A bulgár küldöttség egyetért a szovjet értékeléssel.
- Egyetértenek a szerződés tervezettel is, ha eljön az ideje, aláírják.
- A szöveg megfelel a béke érdekeinek, alkalmas arra, hogy további lépéseket lehessen tenni a leszerelés útján

Magyar Országos
Levéltár

- A szovjet terv támogatása a feladat. Vannak országok, amelyek a szerződés elődázását akarják /Japán, NSzK., Brazília/
- Azok, akik különböző fenntartásokat, módosításokat hangoztatnak, gyakorlatilag a szerződés ellenségei.
- A szovjet tervezet bármilyen módosítása a szerződés elődázását, aláírását jelentheti.
- A konkrét helyzet, konkrét analízisa azt követeli, hogy ne huzzuk az időt, fogadjuk el és támogassuk a szerződést.
- Most nem lehet lényeges lépéseket tenni a leszerelés frontján, meg kell tenni, amit lehet, egyoldalúan nem léphetünk a leszerelés útjára.
- A szerződésnek időről-időre történő revíziójára vonatkozó javaslatok gyengítenék, bizonytalanná tennék a szerződést.
- Felmondás, ellenőrzés: úgy jó ahogy van, nem kell módosítás.
- A szovjet tervezet megfelelő az ENSZ célkitűzéseinek a nukleáris és a nem nukleáris hatalmaknak is. Bulgária támogatja a szerződést.

- . -

Kohrt elvtárs, az NDK külügyminiszterének első helyettese:

- Teljes mértékben támogatják a szovjet tervezetet. Álláspontjuk: minél hamarabb elfogadni és aláírni a szerződést.
- A "nagy koalíció" részéről a békét és biztonságot fenyegető veszély van, ami kifejezésre jut:
  - = a status quo megváltoztatására irányuló törekvések
  - = határok el nem ismerésében;
  - = az NDK-val való közvetlen tárgyalások elvetésében;

- nem hajlandóak az erőszakra való ^{tanulással} szerződés-
megkötésére az NDK-val;
- nem ismerik el a Müncheneri Szerződés érvényte-
lenségét elejétől számítva.
- Jogilag és törvényekkel is megpróbálják expansiv
törekvéseiket alátámasztani! Belpolitikájukban is meg-
találjuk az agresszív politika jeleit, nyárig el
kivánják fogadni az u.n. rendkívüli törvényeket.
Politikájukhoz hozzátartozik az atomfegyverek birtok-
lására való törekvés.
- A nemzetközi helyzet, az NSzK törekvése mind arra
ösztönöz, hogy fogadjuk el a szerződés szövegét.
Nem lenne helyes, ha most módosításokkal, javaslatok-
kal a szocialista országok akadályoznák a szerződés
megkötését.
- Az NSzK nyitva akarja hagyni az utat a nukleáris fegy-
verek megszerzéséhez. Az időhuzást Bonn kihasználja,
Kiesinger és az NSzK más vezetői kifejezésre is juttat-
ták ezt. Pár nappal ezelőtt a Szövetségi Kormány ki-
jelentette, a jelenlegi formájában nem tartja elfogad-
hatónak, aláírhatónak a szerződést. A bonni kormány
saját szövetségeseivel is összeütközésbe kerül állás-
pontja miatt.
- Végül is azonban az NSzK-nak nem marad más hátra, mint
aláírni a szerződést, különösen ha mi, szocialista or-
szágok egységesek leszünk és nem huzzuk az időt.
- Az elnökválasztás az USA-ban nehezítheti, elodázhathja
a szerződést, ha addig nem kötjük meg?
- Van kielégítő, az ellenőrzést is tartalmazó szöveg, el
kell fogadni.
- A szerződést nem szabad összekapcsolni a leszerelés
bonyolult egészével, más kérdéseivel, mert ez elodázza
a most elérhető részeredményt.

- Ha jól értette a román fél tegnap azt mondta, hogy rövidesen beterjeszti Genfben módosításait. Itt világosan kell látni, mikor, a PTT előtt?! A román elvtárs javaslatát írásban, csak most februárban kaptuk, feltétlen szeretnék tudni, hogy a PTT-től függően, vagy függetlenül is beterjesztik a javaslatokat Genfben?
- Az NSzK atomerőművi jelentős mennyiségű nukleáris fegyverekhez is alkalmazható plutóniumot gyártanak. Sok tudós, műszaki ember dolgozik a nukleáris tudomány és ipar terén. ~~Az NSzK nukleáris tudomány és ipar terén.~~ Az NSzK nukleáris kutatási fejlesztési programjának 10 évre előirányzott összege kb egy milliárd hétezázmillió \$ tesz ki. Az NSzK rendelkezik olyan ipari potenciállal, hogy önállóan gyártson nukleáris fegyvert.
- A bukaresti nyilatkozat vonatkozó tétele ma aktuálisabb, mint akkor volt. S most nem csak szükséges, de lehetséges is a szerződés aláírása!

Kuznyecov elvtárs, a szovjet külügyminiszter első helyettese:

- Egyszerűen azokkal, akik a szerződés minél előbbi elfogadása, aláírása mellett vannak, mert az a békét, a leszerelés előmozdítását jelentené. Ezt az NSzK is érzi, azért ágál ellene. Az elődázást szolgálják a különböző módosítások, javaslatok.
- Most olyan a helyzet, hogy az USA hajlandó a saját megfontolásaiból az aláírásra. A szerződés valóban kompromisszum, de a mi érdekeinket szolgáló kompromisszum. Minden két- és többoldalu szerződés egyben kompromisszum. Ez a helyzet az atomcsend-egyezménnyel is. Ott is voltak olyan hangok, hogy össze kellene kötni a leszereléssel stb. - csak hogy akkor nem lenne szerződés, amely mégis csak a mi érdekeinket szolgálja. Ugy kellene csinálni a mostani szerződést, hogy ne lehessenek a javítások, a módosítások fékek, s főleg ne akadályozzák meg a szerződést.

- Román javaslatához: Nem reális jelenleg az, hogy most ezzel a szerződéssel megoldjuk a teljes atomleszerelést, és általában az általános és teljes leszerelést. Ez egy lépés, amely segíthet a további lépésekben.
- Az atomhatalmak nem alkalmaznak nukleáris fegyvereket, ~~és általános bevitel mellett van, de!~~ A Szovjetunió elfogadja a román módosítást olyan szövegezéssel, hogy "olyan ország ellen, amelynek területén nincs nukleáris fegyver". Azonban a Nyugat ezt nem fogadja el. A román formula szerint a Szovjetuniónak garanciát kellene adni olyan országoknak, amelyeknek a területén amerikai atomfegyverek vannak, pl. NSzK. A román formula azt jelentheti, hogy ilyen fegyvereket vinnének olyan országba is, ahol esetleg még nincsenek.
- A garancia kérdése fontos: most folynak olyan tárgyalások, amelyek a garanciát nem a szerződésen belül, hanem külön nyilatkozatban, vagy egyéb formában biztosítanák.
- Kilépés: fő cél, hogy a szerződés kötelekeitől való megszabadulás ne legyen könnyű. A jelenlegi fogalmazás visszatartó erővel bír, ezért van rá szükség.
- 5 évenkénti konferencia: ez gyengíti a szerződést, akár akarjuk - akár nem! A jelenlegi szöveg mellett vannak!
- Nem kis munkába került a szerződés mostani szövege, most az lenne a feladat, hogy késedelem nélkül elfogadást nyerjen. Természetesen a XXII. közgyűlésen is komoly vitának nézünk elébe, ott is meg kell küzdeni a szerződés ellenzőivel.

Erdélyi elvtárs, külügyminiszterhelyettes:

- A magyar fél teljesen egyetért a szovjet tervezettel.
- Egyetértünk a szovjet, csehszlovák, bolgár, lengyel és NDK küldöttség által kifejtett véleménnyel.

- A román elvtárs számos javaslatát korábban már elfogadták. A most futó javaslataik előterjesztésével talán nem számolnak kellően a realitásokkal. Jó lenne, ha az itteni vita alapján változtatnának korábbi elhatározásukon és visszavonnák módosításaikat.
- A következő 10 év a szocializmus további előretörését hozhatja, az USA ennek elébe szeretne akadályokat állítani. Nem reális, ilyen körülmények között arra számítani, amit a román elvtárs javaslatai is tartalmaznak. Nem lenne helyes a lehetőséget elszalasztani, elődázni azt, amit a szerződés megkötése jelent.
- A szerződés megkötése, vagy meg nem kötése nem változtat azon, hogy vannak atomhatalmak és nem atomhatalmak. Ugyanakkor az atomhatalmak szaporodása semmiesetre sem a békét és biztonságot erősíti. - Tehát a szerződés mindenféleképpen érdek! Békés szerződés minket eleve köt, hogy nem szerezhünk nukleáris fegyvert.
- Az USA ad-e adna-e nekünk garanciát? Nyilvánvalóan nem!
- Teljesen egyetértünk azzal, hogy ez nem ideális szerződés-tervezet! De jobb ma egy veréb, mint holnak egy tuzok!
- Az 5 évenkénti konferencia gyengítené a szerződést.
- A kilépésre vonatkozó román javaslat elfogadása nagy erkölcsi nyomástól fosztaná meg a szerződést. Kifejezi reményét, hogy a román elvtársak felülvizsgálják álláspontjukat.

Macoveanu elvtárs, román külügyminiszterhelyettes:

- Figyelmesen végighallgatta a többi miniszterhelyettes elvtársat. Végighallgatta az érveket, de ők is találtak újabb érveket az elhangzottak ellenére és szemben is. A vitát folytatni most itt nem akarja. A kérdés érdemi vitatása, az álláspontok kifejtése Szófiában a PTT ülésén kell, hogy folytatódjon. Ott a teljes

komplexumában, teljes bonyolultságában kerül megvitatásra a kérdés és nemcsak a román módosító javaslatok.

- Néhány rövid megjegyzés: Teljes mértékben egyetértünk, hogy a szerződés nagyon lényeges kérdés, s a szerződés aláírása bizonyos mértékben csökkenti a nukleáris háború veszélyét. Pártjuk, kormányuk valóban fontos kérdésnek tekinti a szerződést, s olyan szerződést akar, hogy az a legszélesebb körben elfogadható legyen, olyat, amely garanciát jelent és a biztonságot szolgálja.
- Egyetértünk azzal, hogy az idő fontos tényező, de nem értünk egyet, hogy most lehet csak a szerződést elérni és később már nem.
- Meggyőződésük, hogy a rendelkezésre álló időben még sokat lehet javítani a szerződésen.
- A kezdet-kezdetén is nagyon sok ellenvélemény volt, hogy nem lehet javítani sokat a szerződésen. Mégis sikerült sokkal jobb szöveget elérni, mint a korábbi volt. Itt az is elhangzott, hogy már az idő-határnál vagyunk. Álláspontjuk szerint még van időnk a cselekvésre a javítás frontján. Az a vélemény, hogy az USA nem hajlandó tovább javítani, nem helyes, korábban is volt ilyen vélemény. Szó volt itt az ellenkezőről, az NSzK-ról, a revansizmus és neonácizmus veszélyéről. Hangsúlyozni kell, hogy a szerződést az imperialista nukleáris hatalmakkal kötjük elsősorban! Ezért nagyon fontos a garanciák kérdése! Olyan garanciák kellenek, amelyek a szocialista országok biztonságát, szuverenitását garantálják.
- A szerződés a II. világháború utáni első jelentős szerződés lesz, olyanná kell tennünk, amelynek aláírására nyugton hívhatunk fel, mert megfelelnek az általunk vallott elveknek.

. - - .

- Arra a kérdésre, hogy a román fél mikor terjeszti be módosító javaslatait Genfben: minden ország saját maga dönt - ez szuverén joga - hogy mikor terjeszti be első javaslatait! A román fél kérése az Kuznyecov elvtárhoz is, hogy a normálisan menjen a munka a leszerelési bizottságban, akkor március 10 előtt nem terjesztik be javaslataikat, ha nem jól megy a munka, akkor igen!
- Szeretnék előre tudni, hogyan fog szerepelni a vietnami kérdés a PTT ülésén.
- A közléssel kapcsolatban: A bolgár elvtárs^{ak} adjanak választ hogy mikor és hol ül össze a PTT.

Erdélyi elvtárs, külügyminiszterhelyettes: Ismerteti a közlemény szövegét a berlini találkozásról.

Kuznyecov elvtárs, a szovjet külügyminiszter első helyettese:
- 20⁰⁰ - ig embargót javasol.

Macovescu elvtárs, román külügyminiszterhelyettes:

- Nem emlékezik arra, hogy korábban a miniszterhelyettesi értekezlettről is adtak volna ki közleményt. Konzultálnia kell a központjával.

Popov elvtárs, bolgár külügyminiszterhelyettes:

- Vitatjuk-e a vietnami helyzet kérdését most?

Erdélyi elvtárs, miniszterhelyettes:

- Szófiában vezetőink rövid véleménycserét folytatnak és lenne egy közlemény is a vietnami kérdésről.
- A nyilatkozat-tervezetet vállalhatnák a bolgár elvtársak a lengyel és a szovjet elvtársak segítségével.

Popov elvtárs, bolgár külügyminiszterhelyettes:

- Nygótért Erdélyi elvtárral;
- legyen csoport, amely a tervezetet elkészíti.

- 3-án megküldik a nyilatkozat-tervezetet.
- 5-én reggel a szakértők már előzetesen találkozhatnak.
- Három napirend: 1. atomsorompó;
2. vietnámi helyzet;
3. katonai szervezeti kérdések;
4. /neonacizmus?/

Erdélyi elvtárs, külügyminiszterhelyettes:

- Macovescu elvtárs felvetette, hogy a PTT üléséről legyen közlemény. 3-án vasárnap esetleg lehetne közlemény, hogy március 6-án Szófiában összeül a PTT.

Kuznyecov elvtárs, szovjet külügyminiszter első helyettese:

- Ebben ne döntsünk, a bolgár elvtársak konzultáljanak. Ő nem tudna most ebben állástfoglalni.

Macovescu elvtárs, román külügyminiszterhelyettes:

- A bolgár elvtársak gyűjtsék össze az egyetértést, utána ők adjanak szöveget és mondják meg a közlés időpontját.

Kuznyecov elvtárs, szovjet külügyminiszter első helyettese:

- Egyetért, most még ne mondjunk dátumot.

Pudlák elvtárs, csehszlovák külügyminiszter első helyettese:

- Az európai biztonság aktuális kérdéseit, különös tekintettel a neonácizmus veszélyére, szintén napirendre javasolják.

Erdélyi elvtárs, külügyminiszterhelyettes:

- A csehszlovák elvtársak javaslatáról a többi küldöttség referál pártja, kormánya vezetőinek.

Erdélyi elvtárs berekeszti a tanácskozást.

A jegyzőkönyvet összeállította: Váczi László

Váczi László